

ועוד ועיקר: להוסיף בלימוד והפצת פנימיות התורה (ותורה בכלל – ענינו של יעקב), שמן (רוזין דרוזין) שבתורה, באופן שמאיר „על פתח ביתו מבחוקי“⁷, „יפוצו מעינותיך חוצה“⁸, „עד דכליא רגלא דתרמודאי“⁷.

(משיחות ש"פ מקץ, שבת (ו') חנוכה, אדר"ח טבת תשנ"ב)

(7) שבת שם.

(8) משלי ה, טז.

לזכות

הרה"ת ר' נפתלי הערץ בן מרת רייזל שיחי' עסטולין,
ליום הולדתו, ב' טבת - זאת חנוכה
הרה"ת ר' אלחנן דוב בער בן מרת נשה שיחי' גראסמאן,
ליום הולדתו, ג' טבת
הו"ח ר' יצחק בן מרת מזל שיחי' ויינשטיין,
ליום הולדתו, ג' טבת
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר
*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

מקץ

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב
(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

גה.

מהתגלות תורת חסידות חב"ד ע"י רבינו הזקן בי"ט כסלו הולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בכל שבעת הדורות דנשיאי תורת חסידות חב"ד, כולל ובמיוחד ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים, חיילי בית דוד שיוצאים למלחמת בית דוד לנצח את אלה, אשר חרפו עקבות משיח"ך¹¹, ולהביא בפועל ההתגלות דוד מלכא משיחא², ובפרט בדורנו זה, שכבר נשלמו כל הענינים, וצריכים רק „לפתוח את העיניים" ולראות ש„הנה זה (המלך המשיח) בא"³.

* * *

מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

כיון שנוסף לכך שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, סוף הגלות, ודור הראשון של הגאולה, התחלת הגאולה, נמצאים אנו בימי סגולה השייכים להגאולה. יש להוסיף מיום ליום (כהוראת ימי חנוכה⁴ ש„מכאן ואילך מוסיף והולך"⁵) בהענינים המביאים את הגאולה בפועל ובגלוי.

ומהם:

חיזוק האמונה התשוקה והצפי' לביאת המשיח, עד כדי כך, שנרגש אצלו שכל זמן שמשיח צדקנו עדיין לא בא בפועל ובגלוי, ימיו חסרים, כדברי יעקב שאפילו מאה ושלושים שנה הם „מעט"⁶, כיון שעדיין לא באה הגאולה בפועל.

- 1) תהלים פט, נב.
- 2) ראה שיחת שמה"ת תרס"א – לקו"ד ח"ד תשפו, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך.
- 3) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.
- 4) ובאופן של פעולה נמשכת גם לאחרי ימי חנוכה – שהרי „מעלין בקודש ו(עאכו"כ ש)אין מורידין" (שבת כא, ב).
- 5) שבת כא, ב. שו"ע או"ח סתרע"א ס"ב.
- 6) ויגש מז, ט.

שומרי מצוות היו, דאף-על-פי שלא ניתנה תורה מקובלין היו מאבותיהן¹⁰ –

אלא, כוונת המדרש איננה לשלול את קיום שאר המצוות על ידי יוסף¹¹ ואת קיום מצות השבת ושאר המצוות על ידי השבטים¹², אלא לציין ששמירת השבת על ידי יוסף נלמדת מן הפסוק – „הדא אמרה"¹³ – ואילו המצוות האחרות שקיים יוסף, וכן קיום מצות שבת וכל המצוות על ידי כל השבטים¹⁴, אינם נאמרים במפורש בפסוקים¹⁵.

ענין זה, הדגשת מעלת שמירת השבת על ידי יוסף מופיע במדרש גם במקום אחר¹⁶:

„מי הקדימני ואשלם"¹⁶, מדבר ביוסף שהוא הקדים ושימר את השבת עד שלא ניתנה, וטבוח טבח והכן, אמר רבי יוחנן ערב שבת היתה ואין והכן אלא לשבת, שנאמר והיה ביום הששי והכינו... (ובסיום המדרש נאמר) אמר הקדוש-ברוך-הוא: יוסף, אתה שמרת את השבת עד שלא ניתנה התורה, חייך שאני משלם לכן בנך שיהא מקריב קרבנו בשבת".

ממדרש זה מובן, בהמשך לאמור לעיל, שההדגשה המיוחדת על שמירת השבת של יוסף איננה רק משום שאצלו נאמר הדבר בפסוק, אלא שאצלו היתה שמירת השבת בעלת יתרון¹⁷ לעומת קיום שאר המצוות על-

- 10) להעיר ממדרש לקח טוב כאן: מכאן שהיו אבותינו נהוגים במצות קודם מ"ת.
- 11) ראה יפ"ת (השלם) כאן: והיה לכל המצות.
- 12) ראה מדרש שכל טוב כאן: מכאן שהיו האבות והשבטים שומרים מצות שבת עד שלא ניתנה.
- 13) להעיר מלשון המדרש (ב"ר פ"א, ז), אברהם שאין כתוב בו .. יעקב שכתוב בו כו". ובמפרשים שם.
- 14) וכן יש לפרש לכאורה בכמה מקומות בחז"ל (ראה הערה 6) דא"י בנוגע ליצחק ויעקב שקיימו מצות פרטיות, וכן בנוגע לכמה מהשבטים (כבויק"ר שם: „יהודה קיים מה שכתוב בתורה"), שהפירוש בזה, שבמצות אלו ובאנשים אלו ישנו לימוד מכתובים.
- 15) ראה חולין צא, א. ובהנמסר בהערה 8.
- 16) במדב"ר פ"ד ב (בסופו).
- 16*) איוב מא, ג.
- 17) ומובן שכ"ה גם לפי הדרשה בב"ר שלפנינו. אלא שר"י מוסיף (במדב"ר שם) את ענין השכר „שאני משלם לכן בנך כו".

א. „אין והכן אלא שבת"

על הפסוק „ורא יוסף... ויאמר לאשר על ביתו... וטבוח טבח והכן...", נאמר במדרש²: „והכן, אין והכן אלא שבת³, היך מה דאת אמר (=כנאמר) והיה ביום הששי והכינו...⁴, הדא אמרה (=זאת אומרת) ששמר יוסף את השבת קודם שלא תינתן⁵."

מפשטות לשון המדרש ניתן לטעות, שהכוונה בכך היא להבדיל את יוסף משאר אחיו, ואת שמירת השבת משאר המצוות. כלומר, שהוא – ולא השבטים האחרים – שמר שבת; שמר שבת – ולא מצוות אחרות.

חז"ל⁶ אומרים שהאבות קיימו את כל מצוות התורה, למרות, שלא נצטוו על כך, ונאמר אצל אברהם⁷, „למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריי", וודאי הוא שגם אצל יעקב קיים „יצוה את בניו" – את כל בניו⁸, וכפי שכותב רש"י במפורש בפירושו על הש"ס⁹, „שבני יעקב

- 1) פרשתנו מג, טו.
- 2) ב"ר פצ"ב, ד. ושי"ג.
- 3) בכ"מ (מכילתא בשלח יג, יט. לקח טוב שם), „אין והכן אלא ערב שבת", במכילתא דרשב"י שם, אלא לצורך שבת". במדב"ר פ"ד, ב (בסופו), „ע"ש היתה ואין הכן אלא לשבת". וראה תנחומא נשא כח בסופו (ותנחומא באבער שם לג): והרי אין דרך המלכים להכין מיום לחבירו כו". ובפשטות זוהי כוונת הב"ר שבפנים – ראה רבינו בחיי כאן. פי' מהר"ז לב"ר כאן. ועוד. בהלשון „אין והכן אלא שבת" – ראה לקמן הערה 64.
- 4) בשלח טז, ה.
- 5) ראה בב"ר לפנינו, וביל"ש כאן „עד שלא תינתן". ועד"ז הוא לפי כמה גירסאות במדרש (ראה ב"ר הוצאת תיאודור-אלבק, ושם גם גירסא „קודם שתינתן"). ובמדב"ר ותנחומא שם: „עד שלא ניתנה".
- 6) ראה יומא כה, ב. משנה סוף קדושין. פרש"י תולדות 14, ה (ב"ר פס"ד, ד. ושי"ג) לגבי אברהם. וראה פרש"י תולדות שם יב, כו, ג. ט (בנוגע ליצחק). וישלח לב, ה (בנוגע ליעקב). וראה ויק"ר פ"ב, יז"ד.
- 7) וירא יח, יט.
- 8) וראה בארוכה פרשת דרכים בתחלתו (דרוש א' וב'), בית האוצר (בתחלתו) וש"נ – אם קיום המצות דהאבות והשבטים ה"י רק להחמיר על עצמם או גם להקל, שיצאו מכלל בני נח ודינם כישאל. וראה ע"ד הפשט – לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 145 ואילך. 265 ואילך. ושי"נ. ועוד.
- 9) חולין צא, א ד"ה פרע לתן – בפירוש פסוק זה, (וטבוח טבח גו").

ומתגעגעים לגאולה האמיתית והשלימה.

וכיון שבנ"י עוסקים בלהט ("קאכן זיך") בביאת המשיח – הרי מובן, שבכל ענין מחפשים לכל לראש את השייכות עם "אחכה לו בכל יום שיבוא".

ובנדו"ד: בעמדנו בימי החנוכה – הגם שבחנוכה כלולים כו"כ ענינים – מדגישים לכל לראש את שייכותה עם הגאולה: סיבת היו"ט היא בשל נס פך השמן שאירע בקשר עם הדלקת המנורה בביהמ"ק, ואח"כ היתה חנוכת המקדש ע"י החשמונאים (פינו את היכלך וטהרו את מקדשך). הרי זה מזכיר ליהודי מיד, וזה מוסיף לו עוד יותר באחכה לו בכל יום שיבוא ובנין וחנוכת ביהמ"ק השלישי, והדלקת המנורה ע"י אהרן כהן גדול, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

... ועד"ז מובן גם בנוגע לפרשה שקוראים בשבת חנוכה זו: מיד כשיהודי שומע וקולט בקריאת התורה את המילה "מקץ" – מתעורר הוא: אהא! זה מרמז על קץ הגלות, וקץ הימים וקץ הימין³, קץ הגאולה!

אח"כ כאשר הוא קורא ושומע את ההפטורה – "ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו"⁴ – הוא קולט מיד שהמדובר הוא אודות הגאולה העתידה!⁵

הקריאה אודות הנשיאים בכלל ואודות נשיא לשבת ראובן בפרט – מזכירה לו מיד שבגאולה האמיתית והשלימה יהיו כל הנשיאים, ואז יתגלה איך שבנ"י הם ה"בכור" דכל העולם כולו.

נר רביעי דחנוכה – מזכיר מיד את הגאולה הרביעית. הזמן בו תהי' שלימות גילוי אלקות בכל ד' רוחות העולם.

יד¹⁸, ולעומת קיום המצוות על ידי שאר השבטים, עד אשר כתוצאה מכך זכה דוקא בן בנו של יוסף לשכר מיוחד על שמירת שבת, ואדרבה – זוהי הסיבה לכך שדוקא שמירת השבת של יוסף מוזכרת במפורש בפסוק. יש להבין: מהי המעלה המיוחדת של שמירת השבת על ידי יוסף לעומת שמירת השבת של שאר השבטים¹⁹, וכיצד היא נרמזת במילים, "וטבוה טבח והכין"?

ג. מדוע הוכחה בדרך השלימה:

כן יש להבין את ההוכחה מן הכלל, "אין והכן אלא שבת" על כך ש"שמר יוסף את השבת": כפי שמבינים בפשטות, ההוכחה היא, שמכיון שיוסף הורה להכין את המאכלים לשבת לפני שבת, הרי זאת הוכחה לכך שביום השבת עצמו לא יכלו לבצע את מלאכת הבישול וכדומה.

אך לפי זה דרוש הסבר: מדוע נרמז הענין של קיום מצוות שבת על ידי יוסף במדרש באופן עקיף – שכמסקנה מכך שהוא הכין מערב שבת לשבת, ניתן להסיק שבשבת הוא לא היה יכול להכין ולבצע מלאכה²⁰? והרי, לכאורה, התורה היתה צריכה לספר לנו אודות קיום מצוות השבת על ידי יוסף באופן ישיר – בלשון דומה לנאמר במכילתא.

במכילתא²¹ אנו אכן מוצאים הוכחה זו באופן

(18) ועד"ז ביעקב, שכתוב בו שמירת שבת .. קבע תחומין מבעוד יום" (ב"ר פ"א, א, ז), "ששמר יעקב את השבת קודם שניתן" (שם פ"ט, ו (בספוט)). וראה לקו"ש (המתורגם) ח"ט" ע' 241 ואילך.

(19) ביפ"ת השלם לב"ר כאן: אלא נקט שבת אגב אורח' דסעודו, ועוד כי השבת הוא אות ועיקר גדול ששקולה כנגד כל המצוות*. ועוד דהוי חידוש משום דבן נח מוהר עליו. אבל טעמים אלו מסבירים רק הטעם מדוע יש בו לימוד מפורש ששמר את השבת אף שקיים כל המצוות. ובבמדב"ד הג'ל משמע שיש יתרון בעצם שמירת שבת שלו, ככפנים. (20) ואף שגם ביעקב למדין ששמר את השבת מזה ש, ויתן את פני העיר, נכנס בערב שבת" (ב"ר פ"ט שם), שם י"ל דבא להודיע לא רק ששמר את השבת, אלא "דקבע תחומין", מצוה מיוחדת (ראה מפרשי המדרש שם. וראה לקו"ש שם), משא"כ בנדו"ד ביוסף. ועצ"ע. (21) בשלח שם. וכ"ה בתדאר" פכ"ד (כ"ו).

(* ועד"ז הוא ברמב"ן תולדות נח, ה.)

חיובי: מכך שיוסף הכין בערב שבת אפשר ללמוד, שהוא קיים את הציווי²², זכור את יום השבת, אשר בענינו, בהכנה, הוא מתקיים דוקא לפני שבת – בימות החול – בערב שבת²³, וכפי שנאמר במכילתא²⁴, שמן הפסוק "זכור..." לומדים, "תהא זוכרו באחד בשבת שאם יתמנה לך מנה יפה תהא מתקנו לשם שבת".

ג. קודם שלא תינתן"

כדי להבין זאת יש להקדים ולבאר מדוע מוסיפים במדרש ומדגישים ששמירת השבת על ידי יוסף קויים, "קודם שלא תינתן". והרי, תמוה, וכלשון ה"יפה תואר"²⁵, "מאי קא משמע לן, פשיטא שבימי יוסף לא ניתנה עדיין"?

בעל ה"יפה תואר" משיב, "ושמא מפני שלכאורה היה איסור בדבר שלא ניתנה עדיין, דבן נח ששמר שבת חייב מיתה²⁶ (כי נאמר²⁷ עוד לפני מתן תורה, "לא ישובתו") לכן אמר דמכל מקום היה שומרו"²⁸.

אך לפי הסבר זה לא היה צורך להדגיש שמצוות השבת עדיין לא ניתנה אז, אלא היה צורך להדגיש שהיא ניתנה (מאוחר יותר) דוקא לבני ישראל. כי הענין של בן נח ששבת חייב מיתה אינו חל רק לפני מתן תורה, אלא גם אחרי מתן תורה, אחרי שניתנה²⁹, ואם כך צריך היה הדבר להיאמר בביטוי המתאים לכך, כגון, "ששמר יוסף את השבת שניתנה רק לישראל" וכדומה.

(22) יתרו כ, ה.
(23) אף שבשבת עיקר המצוה זכור היא לכאורה לקדש את השבת בדברים, מצות קידוש היום – ראה פסחים קו, א. רמב"ם הל' שבת פכ"ט ה"א.
(24) יתרו שם. פרש"י שם. וראה ביצה טז, א. רמב"ן עה"פ. מפרשי רש"י שם. שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"י.
(25) השלם לב"ר כאן.
(26) סנהדרין נח, ס"ב.
(27) נח ה, כב.
(28) ומסיים, "וטעם היתרו פ' לעיל". וכוונתו לכאורה לדעתו שיצאו מכלל בני נח – ראה בהנסמן בהערה 8.
(29) ואדרבה, ממש, "קודם שלא תינתן", "עד שלא ניתנה", הסברא נותנת דלא ה' או האיסור דגוי ששבת, מאחר שלא ניתנה עדיין, וראה בית האוצר בתחלתו.

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: „נתינה“³⁰ אפשרית כאשר הדבר שניתן קיים במציאות, וה„נתינה“ גורמת רק לכך, שהדבר יוצא ממקום ומרשות אחת ועובר לידי רשות אחרת ולמקום אחר.³¹

וכיון שלגבי השבת מדגישים במיוחד³² „קודם שלא תינתן“, „עד שלא ניתנה“³³, מובן שהשבת קיימת לפני כן, והיא ניתנת.³⁴

ד. שבת – כבר מבראשית

ההסבר לכך הוא:

נאמר בתורה³⁵, שאחד הטעמים למצות שבת – זכירת שבת³⁶, שמירת שבת³⁷ וכדומה – הוא „כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ .. וינח ביום השביעי“, „וביום השביעי שבת וינפש“.

מכך מובן, שכבר בששת ימי בראשית היתה השבת מובדלת משאר ימות השבוע. כפי שאומרת התורה מיד בפרשת בראשית בתחילת הסיפור על הבריאה³⁸, „וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו... ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו“. אלא

(30) ולא „לפני שנאמרה“ או „לפני שנצטוו עלי“ וכיו"ב. וראה לקמן הערה 33.

(31) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 50 ואילך. נוסף על מה שנאמר בנוגע לכל התורה כולה – משנה סוף קידושין. ולהעיר שביזמא (שבהערה 6), במאמר רב, לא הובאו התיבות „עד שלא ניתנה“. ולהעיר מויק"ר שם – „עד שלא ניתנה תורה להם והם עשו אותה מאליהן“. וראה גם במדב"ר שם.

(32) ואין לומר שההוספה ד, קודם שלא תינתן גבי שבת היא משום ששבת ניתנה לפני ניתנה הכללית – מ"ת, בפרשת המן ולפני"ז במרה (ראה שבת פו, רע"ב ובתוס' שם. ועוד) כי נוסף ע"ז דאז הו"ל לשנות ולומר, „לפני שנאמרה“, „לפני שנצטוו“, וכיו"ב (ראה שבת שם: כאשר צוך במרה) – אינו מובן למאי נפק"מ כאן מתי ניתנה. ובמדב"ר שם מפורש: אתה שמרת את השבת עד שלא ניתנה התורה.

(33) להעיר ממארו"ל (שבת י, ב), „אל הקב"ה למשה מותנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך יהודיעם“, נוסף על מרו"ל שם (פח, ב) בנוגע לכל התורה. גם שם מדגיש, חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעים דורות קודם שנברא העולם" (וראה פרש"י שם. פ"י רב ניסים גאון שם).

(34) יתרו שם, יא. תשא שם, יז.

(35) יתרו שם.

(36) תשא לא, יז ואילך.

(37) ב, ב"ג.

שהציווי לישראל ניתן רק לאחר יציאת מצרים – בזמן מתן תורה, ולפני כן במרה – לאחר יציאת מצרים³⁹.

כפי שמבאר הרמב"ם ב„מורה נבוכים“⁴⁰, ששני טעמים אלו למצות שבת – בדברות הראשונות נאמר „כי ששת ימים...“ ו„במשנה תורה“⁴¹; וזכרת כי עבד היית במצרים... על כן צוך ה' אלקיך...“ – הם „מפני שהם לשני עלולים מתחלפים .. כי העלול במאמר הראשון הוא כבוד היום והגדילו .. אמנם תתו לנו תורת השבת וצוותו אותנו לשומרו הוא עלול נמשך לסיבת היותנו עבדים במצרים“. כלומר, הסיבה לכך שמצות שמירת השבת שייכת רק לישראל, ולא לעמים אחרים, למרות שגם הם נכללים ב„כולם נבראו ונתחדשו במעשה בראשית“⁴², משום „היותנו עבדים למצרים אשר לא היינו עבדים ברצוננו ובעת שחפצנו ולא היינו“⁴³ יכולים לשבות“⁴⁴.

לפי זה מובן במה היתה שונה לפני מתן תורה מצות שבת מיתר מצוות התורה: המצוות האחרות – „מציאותן“ התחדשה בזמן מתן תורה, ולפני כן הן לא היו קיימות כלל – הן לא היו „חפצא“ בפני עצמן, „חפצא“ של מצוה. בקיום המצוות לפני מתן תורה היה קיים רק מעשה ה„גברא“ – פעולת האדם⁴⁵.

לעומת זאת השבת, הרי היום השביעי כבר נבדל מעצם בריאתו, משום „וינח ביום השביעי“. ויוצא מכך, שה„חפצא“ של יום השבת כבר היה לפני מתן תורה, מאז ששת ימי בראשית⁴⁶, אם כי לא היה עדיין הציווי ל„גברא“, לישראל, ולכן לא היה זה חפצא של מצות ה' לאדם.

(39) ראה לעיל הערה 33.

(40) ח"ב פל"א. וראה בארוכה אברבנאל למו"נ שם. רמב"ן ואתחנן ה, טו. וראה גם נור הקודש (הארון) לבי"ר פ"א, ז. לקו"ש ח"ב ע' 111 ואילך.

(41) ואתחנן שם.

(42) אברבנאל למו"נ שם.

(43) להעיר משמו"ר דלקמן הערה 49.

(44) וראה גם חינוך מצוה לא, לב.

(45) ראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 226 ואילך. וש"נ.

(46) ועפ"ז יש להסביר הדעה (בי"ר פט"ז, ה) דלאדם

הראשון נתן הקב"ה מצות שבת.

... ועד"ז איז אויך מובן בנוגע צו דער פרשה וועלכע מ'לייענט

דעם שבת חנוכה: גלייך בשעת אַ איד הערט און דערהערט בקריאת התורה דעם וואָרט „מקץ“ – כאַפּט ער זיך: אַהאַ! דאָס איז מרמז אויף דעם קץ הגלות, און קץ הימים און קץ הימין³, דער קץ הגאולה!

דערנאָך בשעת ער לייענט און הערט די הפטורה – „ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו"י“⁴ – דערהערט ער גלייך אַז דאָס רעדט זיך וועגן די גאולה העתידה⁵!

די קריאה וועגן די נשיאים בכלל און וועגן נשיא לשבט ראובן בפרט – דערמאָנט אים גלייך אַז מ'וועט האבן די אַלע נשיאים בגאולה האמיתית והשלימה, און דעמולט וועט נתגלה ווערן ווי אידן זיינען דער „בכור“ פון כל העולם כולו.

נר רביעי חנוכה – דערמאָנט גלייך אויף דער גאולה הרביעית. ווען עס וועט זיין שלימות גילוי אלקות בכל ד' רוחות העולם.

(משיחות ש"פ מקץ, שבת חנוכה תנש"א)

(3) ראה אוה"ת ריש פרשתנו. לעיל ע' 15. וש"נ.

(4) זכר' ד, ב.

(5) מדרש – הובא בלקו"ת בהעלותך לד, סע"ב.

כאשר אדם שקוע בתוקף („ליגט שטארק“) בענין מסויים, הרי טבע בן אדם, שכאשר באים ענינים נוספים הוא מחפש ומוצא – לכל לראש – את הנקודה המשותפת עם הענין שבו הוא שקוע (אע"פ שיכולים להיות בזה עוד ענינים, וענינים עיקריים).

בנוגע לבנ"י, ובפרט בסוף זמן הגלות (לאחרי שכלו כל הקיצין¹, וכ"ק מו"ח אדמו"ר העיד שכבר עשו תשובה וסיימו הכל) – „שקועים“ הם ב„אחכה לו בכל יום שיבוא“², שבמשך כל היום (בכל יום) מחכים

הוספה

בשורת הגאולה

ט.

בשעת אַ מענטש ליגט שטאַרק אין אַ געוויסע זאַך, איז דער טבע בן אדם, אַז בשעת עס קומען נאָך זאַכן זוכט ער און געפינט – צום אַלעם ערשטן – די נקודה משותפת מיט דער זאַך אין וועלכער ער ליגט (אע"פּ וואָס אין דעם קענען זיין נאָך ענינים, און ענינים עיקריים).

בנוגע צו אידן, ובפרט בסוף זמן הגלות (לאחרי וואָס כלו כל הקיצינ'ן, און כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מעיד געווען אַז מ'האָט שוין תשובה געטאַן און מ'האָט אַלץ פאַרענדיקט) – „ליגט מען" אין „אחכה לו בכל יום שיבוא"², אַז במשך כל היום (בכל יום) וואָרט מען און מ'בענקט נאָך דער גאולה האמיתית והשלימה.

און וויבאַלד אַז אידן קאָכן זיך אין ביאת המשיח – איז פאַרשטאַנדיק, אַז אין יעדער זאַך זוכט מען לכל לראש די שייכות מיט אחכה לו בכל יום שיבוא.

ובנדו"ד: שטייענדיק בימי החנוכה – איז הגם אַז חנוכה האָט אין זיך כו"כ ענינים – אונטערשטרייכט מען צום אַלעם ערשטן איר שייכות מיט דער גאולה: דער יו"ט קומט צוליב דעם נס פון פך השמן וואָס האָט פאַסירט בקשר מיט הדלקת המנורה אין ביהמ"ק, און דערנאָך איז געווען די חנוכה המקדש ע"י החשמונאים (פינו את היכלך וטהרו את מקדשך). דערמאָנט דאָס גלייך אַ אידן, און דאָס גיט ביי אים צו נאָכמער אין זיין אחכה לו בכל יום שיבוא און בנין חנוכה ביהמ"ק השלישי, און הדלקת המנורה ע"י אהרן כהן גדול, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) נוסח „אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) – ע"פ לשון הכתוב חבוק ב, ג. פיה"מ להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד הי"ב.

לקוטי

מקץ

שיחות

לפי זה ניתן להבין מדוע נלמד הענין⁴⁷ שהשבת אינה שייכת לבני נח מן הפסוק⁴⁸ „ויום ולילה לא ישבותו", הנאמר לגבי נח – משום שה„חפצא" של שבת כבר היה קיים או⁴⁹.

ה. „נתינת" השבת מרשות לרשות

וזהו ההסבר לכך שלגבי השבת מופיעים הביטויים „קודם שלא תינתן", „עד שלא ניתנה":

אף לפני הציווי על שמירת שבת היתה השבת קיימת באותה מהות כפי שהיא מאוחר יותר – לאחר ה„נתינה" – יום שביתה ממלאכה, אלא שאז היא היתה ברשות אחרת, נעלה יותר, ברשות הנותן: השבת היתה יום מיוחד משום שהקדוש ברוך הוא „שבת" ביום זה כביכול, ממלאכתו. „נתינת" השבת העבירה אותה מרשות הנותן גם לרשות המקבל. כלומר, שהשביתה תגיע ל„גברא", לישראל כאן למטה.

לפני „נתינת" השבת ממי שנאמר עליו „וישבות ביום השביעי", ה' היא לא היתה שייכת לאף אחד אחר. במילים אחרות: אין בכהו של ה„גברא" לגרום לכך שיום השבת יהיה אצלו בדומה ליום השבת אצל ה„בורא"⁵⁰, ולכן אין מקום לכך שהוא ישבות ממלאכה. במתן תורה התחדשה ה„נתינה" בכללה ובפרטה – כיון שבמתן תורה בטלה הגזירה, ונקבע ש„העליונים ירדו לתחתונים"⁵¹, ובמיוחד לגבי שבת (הרי כשם שמצות מילה נעשית חפץ דמצוה⁵² כבר לפני מתן תורה) – „ציווך במרה", השבת צוותה כבר לגברא – הקדוש ברוך הוא „נתן" לישראל את הזמן של

(47) סנהדרין נח, ב.

(48) נח ח, כב.

(49) וי"ל שטעם זה תקן להם משה לישראל (במצרים) את יום השבת לנוח – שמו"ד פ"א, כה. פ"ה, יח. וש"י.

(50) ולהמדרש הנ"ל הערה 46 י"ל דשאני אדם הראשון, כי א) נתן לו (הקב"ה) מצות שבת. ב) דה"ל בגן עדן (עיי"ש שלמדן זה דנתן לו מצות שבת ממ"ש (בראשית ב, טו) ויניחוהו בג'ע, „וינח ביום השביעי" (וכו').

(51) שמו"ד פ"ב, ג. תנחומא וארא טו.

(52) ראה לקו"ש שם ע' 227. וש"י.

היום השביעי, את ה„חפצא" של שבת, כך שהוא „היה" אצלם חפצא של מצוה⁵³, וישפיע בתוך היהודי כאן למטה.

ו. יוסף לעומת שאר השבטים

ויש לומר, שזוהי המעלה של שמירת השבת על ידי יוסף לעומת שמירת השבת על ידי השבטים:

קיום המצוות על ידי האבות והשבטים לפני שנצטוו, נעשה באופן שאותו יכולה לחדש פעולת האדם. אך לא היה בכוחם לשנות את מציאותו וטבעו של ה„חפצא" מכפי שהוא נברא – ה„חפצא" (מצה וכדומה) לא נבדל על ידי פעולתם מחפצים אחרים שכמותו, ולא הפך לחפצא של מצוה. וכך לגבי השביתה בשבת על ידי השבטים, שהיתה זו רק פעולתו של הגברא, ואילו את ה„חפצא" של השבת כזמן, לא היה בכוחם לשנות, ושביתתם ממלאכה רק היתה סימן ל„כי בו שבת...".

ואילו אצל יוסף, הרי שמירת השבת שלו מוזכרת במפורש בתורה, והיא נעשתה למציאות מיוחדת בעולם, מציאות נצחית⁵⁴.

ויש לומר, שהסיבה לכך היא:

ידועה⁵⁵ מעלתו של יוסף לעומת שאר השבטים: השבטים היו רועי צאן. זהו אופן של עבודה רוחנית אשר „גורם ההתבודדות"⁵⁶ והתנתקות מעניני העולם, ולכן היו פעולותיהם, כולל שמירת השבת „מנותקות" מן העולם. פעולתם בענין „בו שבת" לא שינתה את הזמן בעולם. לעומת זאת יוסף עבד בתוך מצרים, „ערות הארץ". ולא זו בלבד שמצרים לא עכבה אותו בעבודת ה', אלא שבהיותו במצרים היה הוא המושל והשליט על מצרים, ובלעדך לא

(53) ומתורץ מש"כ לעיל הערה 33.

(54) ראה צפצפ"ג מכות יא, א. מפענ"צ פ"ה ס"ב) בנוגע לשבועת משה המפורשת בתורה, ויאל משה" (שמות ב, כא).

(55) סה"מ תקס"ה ע' קצב ואילך. תו"ח ויהי ד"ה בן פורת יוסף. דרמ"צ פא, א. סה"מ תרכ"ט ע' רנח ואילך. המשך תרכ"ט ע' שטו. סה"מ תפר"ח ע' כג ואילך. ובכ"מ.

(56) לשון הכלי יקר (בראשית ד, ג) במעלת הכל שהי' רועה צאן.

ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים⁵⁷, ולא רק לגבי הגשמיות – וישבור למצרים...", כי אם גם בקשר לרוחניות – יוסף הביא לידי כך, "שימולו"⁵⁸.

וכיון שבהיותו, "למטה" – במצרים, וגם שם בבית אדוניו המצרי, לפני, "ובלעדיך... – הרי, "ויהי הוי' את יוסף"⁵⁹, לכן הורגשה אצלו ובתוכו (צוותא וחיבור) השבת של הקדוש-ברוך-הוא – "כי בו שבת מכל מלאכתו" – הפצא של שבת לה, ולכן שמירת השבת אצלו, "קודם שלא תינתן" היתה בעלת מעלה בדומה לשמירת השבת שלאחר מתן תורה⁶⁰.

ז. "והכן" – שינוי בחפצא

לפי זה ניתן לבאר מדוע גילתה התורה את ענין שמירת השבת על ידי יוסף דווקא באמצעות הביטוי, "והכן", המצביע, כדלעיל על, "והיה ביום הששי והכינו...":

ההעדר והשביתה ממלאכה ביום השבת עצמו מביא לידי שינוי ב, "גברא", האדם נח ביום זה ושובת ממלאכה.

דוקא הפעולה של ההכנה מערב שבת לשבת משפיעה על חפצי העולם ועל הזמן בעולם, שמפני יהודיות יום השבת מתכווננים לקראתו לפני כן, והוא גורם לשינוי בעולם.

ויש לומר, שאף יותר מכך – זוהי פעולה הנמשכת ביום השבת⁶⁰,

(57) פרשתנו מא, מד.

(58) ב"ר פצ"א, ה. הנחומא פרשתנו ז. פרש"י פרשתנו מא, נה.

(59) וישב לט, ב.

(60) ועפ"ז אולי י"ל דוהו גם המעלה דשמירת שבת דיוסף לגבי שמירת שבת דיעקב (ראה לעיל הערה 18). והרי החילוק הנ"ל בין יוסף לשבטים מבואר הוא (במקומות שבהערה 55) לגבי יוסף והאבות (כולל יעקב). ולכן דוקא ביוסף נלמד ענין שמירת השבת מ, "והכן" (כדלקמן סעיף ז), משא"כ אצל יעקב (ראה לעיל הערה 20).

(60*) ועפ"ז יובן מה שממשיך במדבר, "אמר הקב"ה יוסף אתה שמרת את השבת עד שלא ניתנה התורה חיך שאני משלם לכן בנך שיקריב קרבנו בשבת" –

כי תוכן הענין דהקרבנות קרבן (נשיא אפרים) בשבת, מה שאין יחיד מקריב" (ל' במדבר"ש) הוא מה ששבט אפרים הוסיף בקדושת השבת על הקדושה שבשבת מצ"ע (ראה בארוכה לקו"ש חכ"ג ע' 49 ואילך). ולכן זהו השכר על קיום מצות שבת דיוסף, שלמדן מענין ההכנה לשבת שלו, דהיינו

כפי שמתבטא הענין גם בהלכה:

מן הפסוק, "והיה ביום הששי והכינו..." אין לומדים רק שצריך להתכונן לשבת בפעולות של אפיה ושל ביטול מבעוד יום. שהרי דבר זה נאמר במפורש בפסוק, "את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו"⁶¹ אלא מפסוק זה לומדים⁶², ש, "אחשביה רחמנא לסעודת שבת, שיזמינה בפיו מבעוד יום ובחול"⁶³.

הפעולה, "והכינו את אשר יביאו" מבטאת סעודת השבת, הנאכלת בשבת, היא סעודה חשובה.

לכן רומזת התורה אודות שמירת השבת של יוסף בביטוי, "הכנה", כי המעלה בשמירת השבת על ידו התבטאה שבאמצעותו ובתוכו היה, "יום השבת יום מיוחד. כלומר, התקיים ה, "חפצא" של, "וינח ביום השביעי", דבר המבטא, כאמור, דוקא בהכנה לקראתו⁶⁴.

ח. שביטה בפנימיות

כשם שלפני מתן תורה היו שני אופנים אלו של שמירת שבת, מעין ובדומה לכך ישנם גם לאחר מתן תורה:

ישנה⁶⁵ השבת כפי שהיא ניתנה בדיבור בגלוי בפשט ההלכה, שביטה בשבת ממלאכה... וישנה, "בחינת שמור בפנימיות", "שביתה מדיבורים גשמיים"⁶⁶ – לא זו בלבד שלא להרבות בדיבור⁶⁷, אלא באופן של

שלא הו' זה שמירת שבת (- כביעקב), כ"א הוספה ופעולה בשבת, ככפנים.

(61) בשלה טו, כב.

(62) פרש"י ביצה ב, ב ד"ה והכינו. וראה פרש"י פסחים מז, ב ד"ה והכינו.

(63) אבל סעודת חול לא חשיבא ולא שייכא בה הומנה הלכך באחד בשבת בעלמא לית לן למיסר ביצה כו' (רש"י ביצה שם ד"ה ואין).

(64) ואולי י"ל הפירוש בלשון המדרש שלפנינו, אין והכן אלא שבת" ולא, "אלא בע"ש" או, "אלא לשבת" וכיו"ב (ראה לעיל הערה 3), דכל הגדר דהכנה מתאים רק כשמדובר בשבת, דסעודה חשובה היא כו', כנ"ל.

(65) ראה בכל הבא לקמן – תניא קו"א בסופו. וראה לקו"ש ח"א ע' 81 ואילך.

(66) לשון אדמו"ר הו"ק בקו"א שם. (67) שו"ע אדה"ז או"ח ס"ז ס"ב.

שביתה, "שלא לשוח שום שיחה בטלה ח"ו"⁶⁶. אופן זה של שביתה⁶⁸ נובע מכך ש, "שביתה" של הקדוש-ברוך-הוא מורגשת אצל ישראל – לא רק השביתה מעשיית שמים וארץ גשמיים, אלא, "כמו ששבת ה', מי' מאמרות שנבראו בהם שמים וארץ"⁶⁶.

וכשם ששמירת השבת על ידי יוסף לפני מתן תורה היתה מושלמת, משום שהורגש אצלו הענין של, "כי בו שבת" של הקדוש-ברוך-הוא, כך גם לגבי שמירת השבת לאחר מתן תורה, שה, "שומר שבת כהלכתו"⁶⁹ אינו

(68) ש, אין אנו מצויים מדאורייתא על שביתה מהדיבור כ"א על השביתה ממעשה" (ל' הצ"צ באוה"ת שמות כרך ז' ס"ע ב'תשב ואילך), הרי על השביתה מדיבור באופן, "שלא לשוח שום שיחה בטילה" אין ציווי גם מד"ס – ראה שיחת ש"פ אמור תשמ"ב.

(69) שבת קיח, ב. הובא בקו"א שם. ומדייק, כהלכתו דייקא". וממשיך, "לכן מוטל כו' להיות בקי בהלכתא רבתא

לשבתא. גם יזהר שלא לשוח כו", ככפנים.

(70) יתרו כ, יוד.

(71) שבת שם. ובירושלמי (תענית פ"א סה"א): שבת א' כתיקונה.

(72) ראה לקו"ת (בהר מא, א ואילך) דירוש' הנ"ל, אינו

סותר למאמר .. (שבבבלי הנ"ל) כו' כי פ' שתי שבתות היינו ג"כ שבת אחת", עיי"ש בארוכה. ובכ"מ.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויהי"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד